

Dr hab. Mariusz Sielski
Dziedzina: Sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: Instrumentalistyka

RECENZJA

**dzieła artystycznego, dorobku artystycznego i pedagogicznego
Pani dr Anny Kijanowskiej
sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym**

Kraków, 27 kwietnia 2019 roku

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Rada Wydziału Instrumentalnego: pismo z dnia 27 lutego 2019 roku.

Zlecenie podjęte w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 9 stycznia 2019 roku (BCK-VII-L-8902/2018), na podstawie art.18a ust.5 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki w związku z art.179 ust. 2 z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, powołującą komisję habilitacyjną do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego wszczętego w dniu 31 października 2018 roku w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka dla Pani dr Anny Kijanowskiej.

Do pisma z dnia 27 lutego 2019 roku Pani prof. dr hab. Elżbiety Rosińskiej, Dziekana Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku (wydziału, którego Rada została wskazana przez wnioskodawczynię do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego), informującego o wyznaczeniu mojej osoby przez Centralną Komisję jako recenzenta komisji habilitacyjnej do oceny osiągnięć Pani dr Anny Kijanowskiej, została dołączona dokumentacja.

Podstawowe dane o Habilitantce

Edukację artystyczną Pani dr Anna Kijanowska rozpoczęła w Bielsku-Białej w Państwowej Szkole Muzycznej im. Stanisława Moniuszki. Już na tym etapie edukacji Habilitantka zaczęła odnosić sukcesy na konkursach regionalnych i krajowych. Studia pianistyczne podjęła w katowickiej Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w roku 1992, studiując w klasie prof. Józefa Stompla, a od roku 1993 studia pianistyczne kontynuowała w Akademii Muzycznej we Wrocławiu im. Karola Lipińskiego początkowo pod kierunkiem prof. Pawła Skrzypka, a następnie w klasie prof. Włodzimierza Obidowicza. Dyplom ukończenia studiów z tytułem zawodowym magistra sztuki dr Anna Kijanowska otrzymała w roku 1997. W trakcie wyższej edukacji muzycznej Habilitantka otrzymała stypendium umożliwiające jej odbycie studiów na Boise State University w Idaho (USA), gdzie również otrzymała równoważny tytuł zawodowy.

Swoją edukację pianistyczną Habilitantka kontynuowała w latach 1998-2002 na studiach podyplomowych w Manhattan School of Music w Nowym Jorku pracując pod kierunkiem profesora Byrona Janisa. Równolegle w roku 1999 dr Kijanowska została przyjęta w tej samej uczelni na studia doktoranckie, gdzie opiekę pedagogiczną sprawowali nad nią profesorowie: Byron Janis, Mykola Suk, Sara Davies Buechner i Marc Silverman. W roku 2003 na wyżej wymienionej uczelni Habilitantka otrzymała stopień doktora sztuk muzycznych. W okresie studiów w Stanach Zjednoczonych dr Anna Kijanowska brała udział w licznych konkursach pianistycznych, na których zdobywała nagrody i wyróżnienia.

Swoje umiejętności pianistyczne doskonalila w latach 1996-2003 biorąc udział w kursach mistrzowskich prowadzonych przez wielu wybitnych pianistów, takich jak: Lee Kum Sing, Jerome Lowenthal, Warren Jones, Kyoko Hashimoto, Vladimir Shakin, Terry King, Daniel Pollack, Bela Siki i Aleksiej Maksymow.

Prowadząc ożywioną działalność koncertową Habilitantka pracowała w latach 2008-2014 jako pedagog gry na fortepianie w kilku uczelniach amerykańskich, a od roku 2016 zatrudniona jest na stanowisku adiunkta w Instytucie Muzyki w Cieszynie (Zakład Instrumentalistyki), na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Śląskiego.

Dr Anna Kijanowska udziela się jako pedagog w licznych letnich kursach mistrzowskich oraz jako pianistka w festiwalach muzycznych we Włoszech i USA.

Ocena autoreferatu

Habilitantka w swoim autoreferacie podaje przede wszystkim wiele faktów z jej edukacyjnego i artystycznego życiorysu. Jej poszukiwania własnej artystycznej drogi to głównie skupienie uwagi na twórczości kompozytorów polskich dwudziestego wieku i propagowanie ich muzyki w formie koncertów w zestawieniu z repertuarem klasycznym, a także jazzowym oraz muzyką *techno*. Habilitantka podkreśla także znaczenie muzyki naszych czasów dla kreatywności pianisty (ma na swoim koncie wiele prawykonań). Drugim niezwykle ważnym rozdziałem działalności, któremu Habilitantka poświęca dużo miejsca w autoreferacie, jest muzyka kameralna. Habilitantka podkreśla znaczenie wieloletnich studiów i wpływ wybitnych osobowości artystycznych, z którymi miała okazję współpracować. Pośród wielu podanych przez dr Kijanowską nazwisk warto zauważyć współpracę z Romanem Totenbergiem (*Mity op.30* Karola Szymanowskiego) oraz Wandą Wilkomirską, która udzieliła Habilitantce cennych uwag dotyczących wykonawstwa muzyki Grażyny Bacewicz i Karola Szymanowskiego. W dalszej części dr Kijanowska szczerze stwierdza, że mimo kilkunastu występów z różnymi orkiestrami, ta forma koncertowania nie należy do jej ulubionych (mimo, że miała ona pozytywny wpływ na rozwój osobowości artystycznej pianistki). Cieszy fakt, że przy tak intensywnym wielowątkowym życiu koncertowym pasją Habilitantki stała się dydaktyka, która jak sama pisze „...*jest nieodłączną częścią mojej kariery artystycznej dziedziną, która od samego początku przynosi mi bardzo dużo satysfakcji. Ucząc młode pokolenie pianistów, dzielę się nie tylko swoją wiedzą i doświadczeniem, ale również wiedzą i doświadczeniem moich pedagogów...*”.

Wydaje mi się, że intencją dr Anny Kijanowskiej było wskazanie tych wszystkich faktów z życiorysu, które miały istotny wpływ na wykrystalizowanie się jej sylwetki pianistycznej i wybranie drogi, którą uważała za słuszną.

W końcowej części autoreferatu Habilitantka podaje informacje dotyczące jej udziału w konferencjach oraz pracy artystyczno-badawczej, a także wyszczególnia dorobek fonograficzny w postaci trzech płyt CD, z których dwie wskazuje jako osiągnięcie wynikające ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Ocena osiągnięć artystycznych

Od momentu uzyskania stopnia doktora sztuk muzycznych w roku 2003 Pani dr Anna Kijanowska prowadzi bogate życie artystyczne występując w wielu prestiżowych salach koncertowych i na uniwersytetach w Stanach Zjednoczonych, a także w Wielkiej Brytanii, RPA, Indonezji, Japonii, Indiach, Nepalu, Tajlandii, Singapurze, Chinach, Wietnamie, Australii, Nowej Zelandii, Brazylii, Portugalii, Czechach, we Włoszech, na Węgrzech i w Polsce.

W sporządzonej dokumentacji Habilitantka dokonała klasyfikacji swojej aktywności artystycznej na koncerty z orkiestrami symfonicznymi i kameralnymi (13), wybrane koncerty kameralne (18), solowe (69) oraz pozostałą działalność. Repertuar tych wydarzeń artystycznych obejmuje koncerty fortepianowe: Chopina (e-moll), Ravela (G-dur), Gershwina (*Błękitna rapsodia*), Szymanowskiego (*IV Symfonia*), Bartoka (nr 3), Strawińskiego, Góreckiego, Lutosławskiego oraz dzieła Sophi Serghi i Helmuta Lipsky'ego. W grupie utworów kameralnych znajdują się wielce znaczące pozycje w tym m.in. sonaty na skrzypce i fortepian Francka, Szymanowskiego, Prokofiewa, *Mity* oraz *Nokturn i Tarantella* Szymanowskiego, *Partita* oraz *Subito* Lutosławskiego, *Partita* Bacewicz, kwintety fortepianowe Schuberta i Bacewicz, *Sonata na dwa fortepiany i perkusję* Bartoka, pieśni Schuberta, Straussa i Barbera oraz wspomniana w autoreferacie *Klytemnestra* Virko Baley, kompozycja, którą dr Kijanowska określa jako jej „...największe osiągnięcie i zarazem najtrudniejszy utwór kameralny, z którym się zmierzyłam”. Szkoda, że wiele kompozycji, wspomnianych w autoreferacie nie zostało uwzględnionych w zestawieniu koncertów. W spisie recitali nie jest podany wykonywany przez Habilitantkę repertuar, a we wszystkich zestawieniach podany jest tylko rok, w którym wydarzenie miało miejsce.

Te uwagi nie mają wpływu na mój niezwykle satysfakcjonujący obraz dorobku koncertowego Habilitantki.

Ocena dzieła artystycznego

Habilitantka wskazuje do oceny jako oryginalne dzieło artystyczne dwie płyty CD.

Płyta pierwsza *Lush*, nagrana w Bielsku-Białej w styczniu i kwietniu 2017 (w wersji angielskojęzycznej podany styczeń i czerwiec), a wydana rok później przez firmę Romeo Records z Nowego Jorku pod numerem katalogowym 7326 zawiera trzy sonaty: Sonatę h-moll Franciszka Liszta, II Sonatę Grażyny Bacewicz i skomponowaną w 2017 roku Sonatę Łukasza Wosia.

Interpretacja Sonaty Liszta wzbudziła moje szczególne zainteresowanie, gdyż zawiera dużo elementów odbiegających od przyjętych przez świat pianistyczny kanonów dotyczących tego dzieła. Artystka, jak sama pisze w autoreferacie, oparła swoją wizję Sonaty na „...komentarzach krytycznych muzykologów oraz sugestiach wybitnych pedagogów i specjalistów w dziedzinie muzyki romantycznej, a w szczególności samego Liszta”. Wiele moich uwag dotyczących artykulacji czy

dynamiki, które nawinęły się podczas słuchania nagrania, Habilitantka wyjaśnia w komentarzu. Przyjmuję, że jest to jej świadomy wybór i poparty okresem badań nad wieloma wydaniem *Wielkiej Sonaty*. Architektonika dzieła jest przedstawiona w sposób przejrzysty, pianistka operuje czasem muzycznym w sposób nienaganny. Osobiście wolałbym, gdyby wszystkie drobne przebiegi kadencyjne byłyby zagrane lżej, podobnie jak oktawy grane unisono. Brakuje mi większego ciepła we fragmentach kantylenowych. Dźwięk fortepianu w dynamice forte i przy szerokiej fakturze wydaje się być czasami przerysowany (możliwe, że to kwestia nagrania i przygotowania instrumentu). II Sonata Grażyny Bacewicz utwierdziła mnie w przekonaniu, że Habilitantka to pianistka władająca instrumentem w sposób wirtuozowski i posiadająca wszelkie walory umożliwiające jej swobodne operowanie elementami dzieła muzycznego i panująca nad warsztatem pianistycznym. „Bujność” płyty wieńczy interesująca Sonata Łukasza Wosia, wykonana w sposób tak klarowny i logiczny, że potwierdziła się moja niezwykle pozytywna opinia o pianistce Habilitantki.

Płyta druga zawiera nagrane w dniach 1-4 kwietnia 2004 roku w Bydgoszczy (sala koncertowa Filharmonii Pomorskiej) wszystkie Mazurki Karola Szymanowskiego. Płytę wydała w roku 2005 firma fonograficzna DUX (numer katalogowy 0417). Nagrania tego wysłuchałem z wielką przyjemnością. Wizja artystyczna Anny Kijanowskiej jest w nim niezwykle sugestywna, niepozbawiona rysów indywidualnych, ale z poszanowaniem zapisu nutowego i wszelkich sugestii agogicznych, dynamicznych i artykulacyjnych kompozytora. Habilitantka świetnie oddaje idiom kompozycji z uwypukleniem elementów „góralszczyzny”. Wykonanie cechuje szlachetne brzmienie fortepianu zarówno we fragmentach lirycznych, jak i w grze *energico*, *giocoso* czy też *molto deciso*. Pedalizacja realizowana jest w sposób bardzo świadomy. Habilitantka gra z rozmachem i dużym temperamentem, a jednocześnie znakomicie oddaje zmienność nastrojów. Pragnę tylko zauważyć, że w Mazurku nr 4 z op.50 w takcie 112 w prawej ręce jest dźwięk *h*, a nie *b* (tak jest we wszystkich znanych mi wydaniach). Podobna uwaga dotyczy Mazurka op.62 nr 1, gdzie w takcie 20 w lewej ręce jest dźwięk *es*, nie *des*. Moje drobne zastrzeżenie budzi interpretacja Mazurków op.62, które w swojej wynikającej z faktury aurze, winny być bardziej wysublimowane, o rysach impresjonistycznych (użyję słowa *kobiece*). Te uwagi nie mają wpływu na moją bardzo wysoką ocenę tego dzieła artystycznego. Nagranie od strony technicznej zrealizowane jest na bardzo wysokim poziomie.

Ocena osiągnięć dydaktycznych i naukowych

Dr Anna Kijanowska działalność dydaktyczną rozpoczęła w 2005 roku pracując kolejno na uniwersytetach w Williamsburgu (College of William and Mary, 2005-2014), w Charlottesville (University of Virginia, 2007), w Las Vegas (University of Nevada, 2008-2011), w Richmond (University of Richmond, 2012). Mimo bardzo zróżnicowanego systemu edukacji muzycznej w Stanach Zjednoczonych Ameryki

Północnej, Habilitantce udało się przygotować kilku studentów do dalszych studiów na tak prestiżowych uczelniach muzycznych jak Curtis Institut of Music w Filadelfii, Eastman School of Music w Rochester, Juilliard School i Manhattan School of Music w Nowym Jorku, a także na uniwersytetach Harvarda, Yale czy nowojorskim.

O dyspozycyjności Habilitantki świadczy wielość wykładanych przedmiotów. Oprócz prowadzenia klasy fortepianu dr Kijanowska wykładała też kameralistykę, naukę akompaniamentu, pedagogikę i literaturę fortepianową oraz harmonię.

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że sześcioro studentów uzyskało nagrody na konkursach stanowych i międzynarodowych, jak i na wykonanie koncertu z orkiestrą.

Habilitantka na swoim koncercie ma prowadzenie blisko pięćdziesięciu kursów mistrzowskich połączonych z wykładami o muzyce polskiej i muzyce współczesnej (obie Ameryki, Europa, Daleki Wschód i Australia). Dr Kijanowska zasiada w jury wielu konkursów w Stanach Zjednoczonych, a także w Chinach, Indonezji

i Singapurze. Jej zaangażowanie w szeroko pojętą pedagogikę uhonorowane zostało nagrodą American Protege International Piano Competition (Nowy Jork, 2013).

Dr Anna Kijanowska uczestniczyła w konferencjach międzynarodowych w Singapurze (2011) oraz w Nowym Sadzie (Serbia, 2012). Dwukrotnie uczestniczyła w programie Unii Europejskiej *Erasmus+* (mobilność nauczycieli akademickich) prowadząc zajęcia na na Uniwersytecie Ostrawskim

i w Konserwatorium Muzycznym w Walencji. W roku 2017 dr Kijanowska została kierownikiem polskiego zespołu przygotowującego międzynarodowy projekt badawczy *Horyzont 2020 (Digitalizacja manuskryptów muzycznych)*. W tym samym roku Habilitantka zorganizowała na Wydziale Artystycznym w Cieszynie konferencję międzynarodową *Nowe osobowości w muzyce współczesnej*. Jej dysertacja doktorska została wydana w 2018 roku przez Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego (praca

w języku angielskim: *Embracing Folk Material and Finding the New Objectivity: Karol Szymanowski's Twenty Mazurkas Op.50 and Two Mazurkas Op.62*).

Konkluzja

Z lektury przedstawionej dokumentacji wynika, że Pani dr Anna Kijanowska to pianistka niezwykle aktywna na polu artystycznym, dydaktycznym i naukowym.

To artystka o wykrystalizowanej sylwetce i propagująca muzykę polską za granicą. Dotychczasowy dorobek Habilitantki stanowi znaczący wkład w rozwój dyscypliny artystycznej: instrumentalistyka.

Niniejszym stwierdzam, że w/w osiągnięcia Pani dr Anny Kijanowskiej, rozpatrywane łącznie ze wskazanym dziełem artystycznym, spełniają wymagania ustawy.

Osiągnięcia Pani dr Anny Kijanowskiej przyjmuję i popieram wniosek o nadanie stopnia doktora habilitowanego sztuki

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Sielski', written in a cursive style.

dr hab. Mariusz Sielski

Kraków, dnia 27 kwietnia 2019 roku